

Tina Van der Holland

ČIERNA PANI Z KEŽMARKU

Zločin v roku Pána
1684

 koruna

Tina Van der Holland

ČIERNA
PANI
Z KEŽMARKU

Zločin v roku Pána
1684

Všetky práva sú výhradne vo vlastníctve vydavateľstva. Dielo a žiadna jeho časť sa nesmie reprodukovat ani šíriť v nijakej forme ani nijakými prostriedkami, či už elektronickými alebo mechanickými, vo forme fotokópií či nahrávok, respektíve prostredníctvom akéhokoľvek informačného systému, teraz ani v budúcnosti, a bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

Copyright © Tina Van der Holland 2019

Cover design © Tina Van der Holland 2019

Coverphotos: © prometeus, alkir_dep, Nataliaa2910, Fotky&Foto

Layout design © Vydavateľstvo Koruna

Slovak edition © Vydavateľstvo Koruna 2019

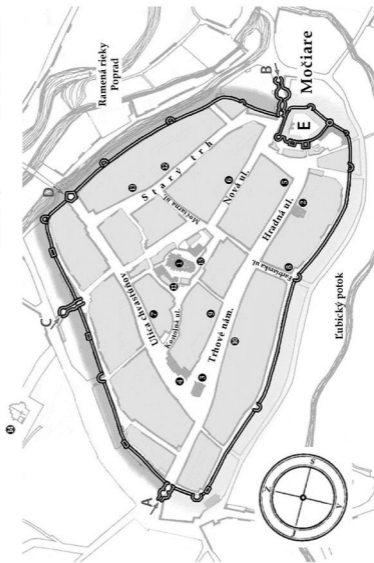
ISBN: 978-80-89681-82-2

KEŽMAROK 1684

- A - Vyšná brána
- B - Nižná brána
- C - Kušníerska brána
- D - Nová brána
- E - Hrad

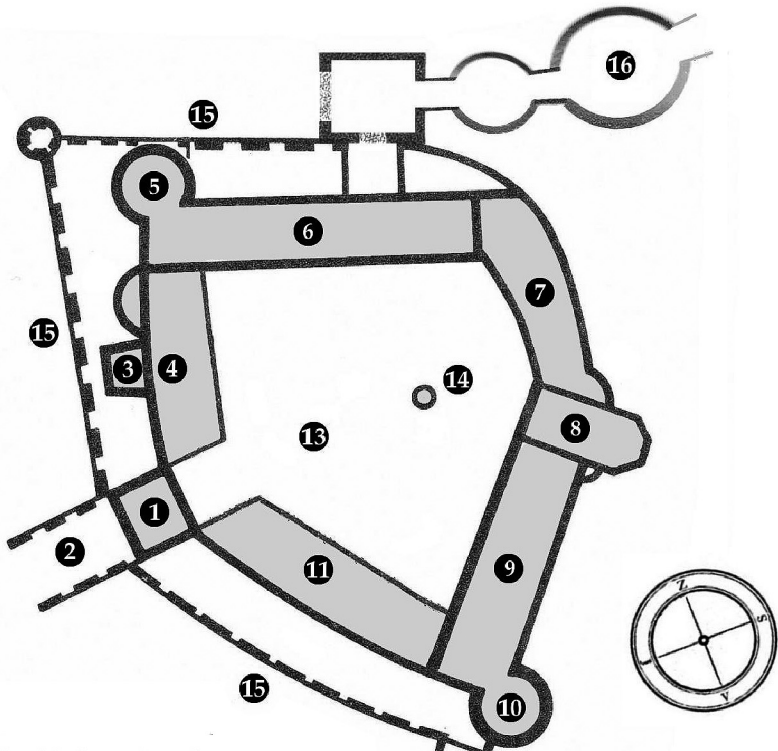
- 1 - Kostol svätého kríža
- 2 - Paulínsky kostol
- 3 - Radnica
- 4 - Herrenhaus
- 5 - Dom richiára Cornidesa
- 6 - Dom doktora Fischera
- 7 - Dom barónky Alendortfovej

- 8 - Krčma U hnedého kamzíka
- 9 - Lekárň U kraľovskej koruny
- 10 - Dom mášara Lubyho
- 11 - Zvonica
- 12 - Dom pekára Knoppa
- 13 - Dom vinára Fabera
- 14 - Cintorín
- 15 - Moc'larne námestie

Vytvorené na základe mapy kežmarského mestského opovenenia, ktorá láskavo zopožičalo Kežmarský múzeum.

Kežmarský hrad 1684

- 1 - Vstupná veža
- 2 - Predbránie
- 3 - Obdĺžniková veža
- 4 - Južný trakt
- 5 - Hladomorňa
- 6 - Západný trakt
- 7 - Severný trakt
- 8 - Kaplnka
- 9 - Severovýchodný trakt
- 10 - Východná veža
- 11 - Východný trakt

- 12 - Koniarne
- 13 - Nádvorie
- 14 - Studňa
- 15 - Parkánový múr
- 16 - Nižná brána

*Vytvorené na základe mapy Kežmarského hradu,
ktorú láskavo zapožičala PhDr. Nora Baráthová*

Hlavné postavy

Šľachta:

Gróf Imrich Thököly – kežmarský šľachtic, toho času „kráľ Horného Uhorska“, vodca protihabsburského stavovského povstania

Gróf Štefan II. Thököly – otec Imricha Thökölyho

Grófka Helena Zrínska – manželka Imricha Thökölyho

Grófka Alexandra – z Leiningenu a Dagsburgu

Princezná Šarlota – dcéra grófkы Alexandry

Juliána Rákócziová – dcéra grófkы Zrínskej z prvého manželstva s Františkom I. Rákóczim

František Rákóczi – neskôr zvaný II., syn grófkы Zrínskej z prvého manželstva s Františkom I. Rákóczim

Gróf Filip Fleury de Chambord – vyslanec jeho veličenstva Ľudovíta XIV.

Gróf Dominik Andreas von Kaunitz – vyslanec jeho cisárskej výsosti Leopolda I.

Knieža Stanislav Juraj Lubomirski – vyslanec jeho kráľovského veličenstva Jána III. Sobieskeho

Barónka Cecília von Altendorf

Adam Szirmay – kapitán jazdeckého oddielu v Thökölyho vojsku

Honorácia:

Martin Cornides – richtár

Johann Ginth – notár

Karol Dévay – podrichtár, cechmajster krajčírov

Mikuláš Holtzer – senátor, cechmajster kožušníkov

Andrej Eccard – senátor, rektor kežmarskej školy

Krištof Frederici – senátor, evanjelický farár

Augustín Fuchs – senátor, cechmajster mäsiarov

Samuel Dinkel – senátor, cechmajster zlatníkov

Ondrej Truthahn – senátor

Kristián Dreissig – senátor

Pavol Kľačanský – senátor

Juraj Lustig – senátor

Emanuel Fischer – kežmarský lekár

Michal Getz – majiteľ lekárne „U kráľovskej koruny“

Ostatní:

Brigita Pallová, rodená Getzová – kľučiarica na Kežmarskom hrade, bylinkárka a liečiteľka

Barbora Pallová – Brigitina dcéra

Ida Kramerová – komorná barónky Altendorfovej

Adam Badányi – kuchársky majster Imricha Thökölyho

Terézia Knoppová – žena majstra pekára

Klára Knoppová – pekárova dcéra

Ján Kostráb – tovariš u pekára Knoppa

Agneša Faberová – dcéra obchodníka s vínom

Barnabáš Luby – mladý majster mäsiar

Jakub Dečo – veliteľ posádky, ktorú zanechal Imrich Thököly v Kežmarku

Cigán Lajči – huslista

Hans Stummer – správca hradnej kaplnky

V románe spomínané historické postavy s dobovými menami:

Leopold I.	Hermann von Baden-Baden
Louis XIV.	Sigibert Heister
Jan III. Sobieski	Wesselényi Ferenc
Thököly Imre	Hieronim Augustyn Lubomirski
II. Thököly István	Dominik Andreas von Kaunitz rodina Horvath-Stansith
Gyulaffy Mária	Daniel Absolon
I. Rákóczi Ferenc	Badányi Ádám
Zrínyi Ilona	István a András Szirmayovci
Zrínyi Péter	Keczer Anna
II. Rákóczi Ferenc	Martin Cornides
Rákóczi Julianna	Johann Ginth
Alexandra Julianna von Leiningen-Dagsburg	Andrej Eccard
Charlotte Amalie	Kara Mustafa
von Hessen-Wanfried-Eschwege	Jean Baptiste Lully
	Thomas Gosler

Ú v o d

Marec 1684

Zima ľadovou rukou zvierala žezlo, nevzdávala sa ho.

Od Snežných hôr podúval srdnatý severák. Keď si v letku nabral plné priehrstia padajúceho snehu, hádzal ho obyvateľom mesta pod nohy i do tváří.

K večeru vietor zosilnel, aj vločky boli čoraz pichľavejšie. Mŕtvole, ktorá ležala na kôpke snehu v záhrade Paulínskeho kostola, to bolo jedno. Otvorené oči upierala k mútnej čiernej oblohe, ani viečkom nemihla.

Akoby na povel, keď severák nabral na prenikavosti hvizdu, ozvali sa havrany a vrany, doteraz sediace s hlavami schúlenými do peria na konároch stromov a kostolných rímsach.

Krákanie zosilnelo. Proý sa odvážil veľký havran. Priletel k telu a zvedavo vrtiac hlavou poskakoval okolo neho. Vrany sa postupne pridávali. Zopár zlietlo k mŕtvole priamo do zamrzajúcej mláky, ktorej prameň sa dal tušiť kdesi v strede tela, iné obskakovali ufatú ruku, v dlani ktorej spočíval nôž.

Havran d'obol do otvoreného oka.

Skusmo.

Nič sa nestalo.

Nechutná hostina čierneho krdľa sa začala.

Keď o dve hodiny neskôr mestskí drábi odnášali telo v dvoch kúsoch, sotva by podľa tváre spoznali nahlásenú osobu. A tá by, ešte pred takým mesiacom, ani vo sne netušila, že sviečka jej pozemskej púte zhasne tak skoro a kam ju privedú vlastné činy.

Ani to, čo so sebou prináša, ak sa človek zapletie do sietí vysokej politiky...

1

20. februára 1684.

Večera na Kežmarskom hrade.

Cigán Lajči bol rád, že sa pred hostinou panstva dobre najedol v hradnej kuchyni. V jedálni s trojitým oknom, o ktorom netušil, že je renesančné, rozplakával svoje husličky na príkaz hradnej panej už tretiu hodinu.

Do jedálne prišiel skôr, ešte keď slúžky začali pripravovať stôl. Bože, o tom keby porozprával svojej žene Eržike, ani by mu neuverila. Stôl najprv zakryli niečím, čo by sa podľa neho hodilo na dlážku, a Barbora mu domnienku potvrdila:

„Veď to aj je koberec. Hradný pán ho dostal od niektorého pašu, ale jeho meno som si nezapamätala. Pozri sa na ten turecký vzor.“

Na koberec položili toľko obrusov z bieleho plátna, aby zakryli celý stôl. Ale to tiež neboli ledajaké kusy, všetky dookola lemovala čipka. Ponaťahovali ich, vyhladili a cez stred prehodili tenký pás látky.

„Behúň,“ povedala Barbora. Ten bol zdobený tiež tureckým ornamentom. Potom slúžky priniesli strieborné taniere, čaše a poháre a porozkladali ich pre sedem osôb.

„Toľkí?“ spýtal sa Lajči. „A je to málo či veľa?“

„Ó, panstvo zvykne hostiť aj oveľa viac ľudí. Lenže dnes došiel ten významný Francúz a...“ Barbora sa zľahka začervenala. Hoci sa veľmi chcela zdôveriť, zahryzla si do jazyka a už mu nepovedala, že pri stole bude sedieť aj Adam. Thököly ho poslal do Mukačeva, aby odtiaľ sprevádzal jeho manželku na ceste do Kežmarku. Toľko sa dozvedela hneď zrána, keďže celý sprievod došiel len v noci. No ešte sa s Adamom nestretla, darmo cez deň viackrát obišla hradné

nádvorie. Možno bol v koniarni, možno bol s jazdcami kdesi vonku, u vojakov sa nedá vedieť.

„Ako sa panstvo pri stole dorozumie?“ vrtalo Lajčimu v hlave.

„Francúz je diplomat, a keď ho sem poslali, dá sa predpokladať, že vie po nemecky ako my všetci.“

Lajči prikývol. Už si všimol, že na hrade aj v Kežmarku sa hovorí len tým jazykom. Je to nemecké mesto, vysvetlili mu.

„A keby aj nie, dnes sa šľachta učí francúzštinu od malička. Helena Zrínska aj jej deti ju dosť dobre ovládajú.“

Ako posledné z látkovej výbavy ozdobili taniere damaskovými obrúskami, pričom vedľa každého taniera položili ďalší.

„A ten im bude načo?“ vyzvedal.

„Keby si niekto chcel umyť ruky.“

„Kde?“

Ukázala na veľkú tepanú misu z cínu, ktorá stála na podnožke pod oknom.

„Ale veď je prázdna!“

Barbora pokrútila hlavou a ukázala na diežu s vodou a cínovou naberačkou, čo stála pri podnožke: „Pohárnik naberie z dieže a potom nad misou opláchnie hosťovi ruky.“

Obrúskami sa však prestieranie neskončilo. Na stôl podnášali príbory, soľničky, svietniky, koreničky aj väčšie misy plné ovocia... Keď sa Lajči dozvedel, že to všetko je zo striebra, prestal sa vypytovať. Onemel. Takú parádu videl prvýkrát v živote. Grófká ho počula hrať počas zastávky v menšej obci a zapáčila sa jej jeho hra aj reper-, pertár-, no proste použila slovo, ktorému nerozumel, len toľko pochopil, že ocenila, koľko pesničiek vie zahrať. Zostal ticho až do začiatku hostiny, kým mu hradná pani nevydala inštrukcie a neposlala ho do najvzdialenejšieho kúta.

Keď si posadali, on začal hrať a oni jesť. Toľko sviec! Miestnosť žiarila ako osvetlená zapadajúcim slnkom. Toľko chodov! A každý z nich hrdo ohlasoval grófkín stolník i hlavný kuchynský majster Badányi stojaci pri dverách, sľaby to boli vzácní hostia, a nie jedlá na strieborných podnosoch: „Teľacie mäso v kyslej omáčke. Kapún v čistom čiernom korení. Hus v hnedej omáčke. Mrkva s kravským mäsom. Fán-

ky s maslom..." O takých dobrotách doteraz ani nechyroval. Z času na čas, keď sa mu od vôní i lákavého výhľadu predsa len slinky v ústach zozbierali, nalial si do hlineného pohára vína. Z hlineného krčahu, ktorý mu dobroprajne položili na múr okenného výklenku.

Kyslé bolo. Vraj z viníc Thökölyových. Radšej by sa napil tokajského, nuž ale on si veľmi vyberať nemohol. Zato panstvo áno, im ohlásili a doniesli aj furmint, aj muškátové, aj trojputňové z Tokaja. Hradnej panej nalieval pohárnik, ktorý celý čas stál za jej stoličkou a sledoval jej želania.

Grófká mu prikázala, aby pre dobré trávenie vyberal radšej clivé a pokojné piesne na počúvanie - *halgatovy* - a čarďáš nech si nechá na inokedy, aby sa im sústa v hrdlách nevzpriečili. Lajči poslúchal, hoci sa mu ten príkaz teraz, ako jedným očkom pozoroval spoločnosť pri stole, nepozdával. Také lahodné jedlá, také vznešené panstvo, no až na toho fičúrskeho Francúza a chutné dievčatko sa všetci tvária *jak žimný grís*. Aspoň tak sa tej nálade hovorí na jeho rodnom Šariši.

*

Grófká Helena Zrínska, sediaci za neprítomnosti svojho manžela a hradného pána Imricha Thökölyho za vrchostolom, sa túžobne obzrela po svojom kabátcí. Jedáleň sa nachádzala na prvom poschodí vstupnej veže hradu a ani v rohoch miestnosti postavené ohrievadlá nedokázali premôcť nápor mrazivého vzduchu. Od Snežných hôr dul severák, ochladzoval hrubé múry a vytrvalo sa dobýjal cez ručne maľované sklá veľkého okna. Krátku mentieku z vyšívaneho modrého zamatu, podšitú kožušinou z lesných kún, si však pri vstupe do jedálne odložila na stoličku pri dverách. Ďaleko. Tak si len uvoľnila a rozložila široký hodvábny šál s orientálnym vzorom - dar od tureckého sultána. Mätko jej zahalil oblú plecia nad oválnym výstrihom slivkovo modrých zamatových šiat, spod ktorých nahor vykúkal pás nariasenej flórovej košeľe, prikrytý veľkým golierom z čipky. Ihravý flór síce vpredu prinútili k poslušnosti tmavomodré saténové stužky zlatom vyšívaneho živôtika, no veľkoryso navrhnuté rukávy dávali voľnosť jeho nadýchanej rozmar-

nosti, kým ho zasa pri lakti a vyššie nad zápästím nezachytili modré saténové mašle. Ich konce a čipky na okrajoch rukávov hladkali grófkine biele ruky, keď zručne narábala so strieborným príborom. Farba šiat jej výborne pristala k hnedým, gaštanovým vlasom, ktoré jej komorná zaplietla do vrkoča a obtočila okolo hlavy. Grófkina si účes zvrchu ozdobil iba zlatou retiazkou, z ktorej doprostred čela visela veľká perla, usmerňujúca pohľad k výrazným črtám tváre.

Vraveli o nej, že je pekná a múdra po mame Frangepánovej, odhodlaná po otcovi... Ved' ten aj dopadol. Chorvátsky bán Peter Zrínyi zaplatil za účasť vo Wesselényiho povstaní vlastnou hlavou... Na grófkinej tvári ako prvé zaujali hlboké hnedé oči, potom pekný rovný nos, svedčiaci o zdedenej rozhodnosti, a napokon i pekne vykrojené pery, ktoré si nemusela farbiť karmínom, pretože boli od prírody tmavočervené. Istú nespokojnosť z priebehu večere prezrádzali iba jej nohy v hodvábnych pančuchách a obuté v topánkach z kozľaciny. Podpätkami občas nervózne zaklopkala na drevenú dlažbu. Našťastie, nohy schované pod stolom nebolo vidno, a keby nie hudba, tak klopot spoľahlivo pridusili spodničky a bohato nariasený zamat šiat, siahajúci aj v sede po zem.

„Akú ste mali cestu, drahý Filip?“ oslovila grófa Chamborda, sediaceho po jej pravici, keď konverzácia už dlhšie viazla. Takáto vľúdnosť voči vyslancovi Ľudovíta XIV. bola z jej strany oprávnená, lebo Kráľ Slnko podporoval povstaleckú armádu jej manžela nemalými čiastkami. Francúzsky diplomat akiste ani teraz nedošiel s prázdnyimi rukami...

„Ďakujem za opýtanie. Z Krakova som to do Kežmarku nemal tak ďaleko ako z Paríža do Krakova,“ odvetil gróf so zrejmovou snahou o bonmot. Nikto sa nezasmial, čo ho sklámalo. Jeho pohľad opäť zabľúdil k Barbore, ktorá sa vrátila zvonku s ďalšou fľašou. Ako sa nakláňala ku grófke Alexandre dolievajúc jej víno, očami sa snažil preniknúť pod široký golier na leme jej živôtika.

Zrínska sledovala jeho počinanie s potlačovanou neľúbosťou. Barboru si obľúbila, hneď ako prvýkrát zavítala na Kežmarský hrad. To bolo... počkajme... pred necelými dvomi rokmi, v novembri 1682. Ach. To boli s Imrichom ešte čer-

ství manželia... Tak vtedy, ako aj dnes, prišla sem s obidvomi deťmi z prvého manželstva. Františkovi Rákóczimu porodila dcéru a potom syna, ktorí tu aj teraz sedeli. Jedenásťročná Juliána sa unudene prplala s fánkami, no František, ktorý bude mať o mesiac len osem rokov, bystro pozoroval hostí a občas sa usmial na matku, akoby ju chcel povzbudiť. Bola rada, že jej protokol umožnil usadiť syna presne oproti sebe, na druhý koniec stola.

Sama prikázala Barbore, aby prišla do služby pri jej stole. Pekné dievča to je, čisté, rozvážne, so svetlou tvárou a červenkasto plavými vlasmi. Spolu s matkou – kľučiarokou Brigitou – tu žijú už od čias predchádzajúceho hradného pána, Imrichovho otca Štefana. Dobre sa na dievčinu pozerá, múdro klopi svoje modré – či zelené? – oči, veľa toho nenahovorí a aj šikovná je, nič jej nespadne ani sa nevyleje. Teraz však nevedela, či má svoje rozhodnutie ľutovať, alebo privítať aké-také rozptýlenie, ktoré Barborina prítomnosť priniesla. Teda aspoň pre vzácneho vyslanca. Ten spočiatku vysielal plamenné pohľady k jej priateľke, grófkke Alexandre, no keď nemecká kráska vytrvalo od neho odvracala svoje ľadovo modré oči, na truc začal pozornosťou oblažovať akurát Barboru.

„Keď ste boli v Krakove, zastavili ste sa na dvore Jána Sobieského?“ Zrínska pokračovala v konverzácii.

„Pravdaže. Aj som sa dozvedel isté novinky...“ Chambord žmurkol na grófkku.

„Milý priateľ, veď tá dohoda nie je tajná!“

„Odkedy viete, že ju uzavreli?“

„Ráno mi doručili list od manželovho kancelára Absolona. Ten nás zastupoval na jednaniach v Krakove.“

„Takže potom poznáte asi viac podrobností ako ja,“ gróf sa opäť pekne usmial. Skúsenosť ho naučila, že ženy si môže získať milým správaním, keby náhodou jeho podmanivý vzhľad dostatočne nezabral. Hradnú paniu síce až tak očariť nechcel, bola na jeho vkus už trošku za zenitom – koľko mohla mať rokov? Tipoval jej zo štyridsať. Ale chcel zapôsobiť na grófkku Alexandru, ktorá v tomto zapadákovom mohla byť zdrojom veľmi príjemného rozptýlenia... A tá je v najlepšom veku, taká tridsiatnička, tá už iste prišla na chuť

istých rozkoší. Prezradila, že už má šesť detí, no aj napriek tomu si zachovala pevnú a štíhlu postavu. Chce to len trpezlivosť, neustálu pozornosť a sem-tam nejaké podpichnutie, napríklad že pohľadom dlhšie obdarí nejakú inú ženu. Hoci aj slúžku. Všimol si, ako vzácna pani z Leiningenu skrivila tvár, keď jeho oči spočinuli na Barborinom dekolte.

Grófka Alexandra sa nepokojne poobzerala, akoby vytušila smer jeho myšlienok, no napokon sa ukázalo, že jej šlo o niečo iné. „Šarlota!“ zvolala. „Kde si?“

„Tu,“ ozval sa hlások spod stola.

„Ihneď stade vylez!“ prikázala jej matka a potom dieťa za Barborinej pomoci znova usadili na vankúšmi podloženú stoličku.

„Nie je pán Absolon náhodou tiež z Kežmarku?“ nadviazal na prerušenú niť rozhovoru kapitán Szirmay.

„Pravdaže,“ usmiala sa Zrínska na švárneho vojaka v husárskej uniforme. Bola manželovi vďačná, že jej poslal tých dvoch Adamov. Adama Badányiho, ktorý práve predvádzal výsledky svojho kuchárskeho umenia, aj Adama Szirmaya, ktorý prišiel po ňu do Mukačeva s tridsiatimi jazdcami, aby jej poskytol ochranu počas cesty do Kežmarku. Veru sa aj zišla, cestou stretli roztrúsené tlupy litovských vojakov, ale našťastie, tí keď zbadali sprievod s jazdcami, obišlo sa to bez incidentu. „Okrem toho, Daniel Absolon a môj manžel sú dôvernými priateľmi. Veľmi si jeho diplomatické služby ceníme.“

Szirmay zdvorilo kývol hlavou a zlostný výraz z jeho tváre zmizol.

Chvalabohu, zhodnotila grófka. Nemohla si nevšimnúť, ako kapitán zatínal zuby, keď Chambord necudne pozoroval Barboru, ani to, ako dievčina vždy zrumenela, keď obsluhovala Szirmaya.

„Ehm, a čo presne je obsahom tej dohody?“ zapojila sa grófka Alexandra.

„Podrobnosti, milý Filip, drahá Alexandra, kapitán...“ grófka obišla pohľadom dospelých hostí: „... by sme preberali veľmi dlho. Najdôležitejšie je, že kráľ Ján Sobieski vyjadril svoju dobrú vôľu voči môjmu manželovi a odpustí mu príkoria, spôsobené počas doterajšieho priebehu povstania.“

„To sa zhoduje aj s mojimi informáciami,“ oznámil Chambord. „Prečo teda zvolal pán Thököly túto novú schôdzku na svojom hrade? Počul som, že príde aj vyslanec poľského kráľa, aj cisára Leopolda.“

„Dobre ste počuli, milý gróf,“ odvetila Zrínska a vstala od stola. „O tom si však pohovoríme v súkromí, ak dovolíte. Nasledujte ma.“

Grófka sa ešte poďakovala pohárnikovi a pár slovami aj Badányimu, ktorý dychtivo čakal na jej zhodnotenie večere, a potom prepustila Barboru aj ostatných služobníkov. Kývla Lajčimu, že môže skončiť, a vzala si mentieku zo stoličky pri dverách. Potom zaviedla hostí do vedľajšej miestnosti, kde už príjemne pukotal oheň vo veľkom kozube.

Adam Szirmay využil príležitosť a s poďakovaním sa odporúčal. Dúfal, že sa mu podarí niekde zastihnúť Barboru, ešte nebolo tak neskoro.

2

20. februára 1684.

Fľaštička s výťažkom z ľubovníka bodkovaného.

„Šarlota, nechaj to na pokoji!“

Grófka Alexandra nahnevane okríkla dcérku. V rohu miestnosti stál ozdobný kovový kôš na drevo, v ktorom boli úhľadne naukladané polienka. Až na jedno. Trčalo, a dievčatko sa ho pokúšalo vytiahnuť.

„Zaderie sa ti trieska!“

Šarlota rýchlo schovala ruku za chrbát.

„Hádam by sme už deti mohli poslať do izieb,“ navrhla hradná pani. František sa zamračil – on už predsa nie je nijaké dieťa! –, ale Juliána sa pokojne otočila na odchod. Malá Šarlota nie. Zastala a so zaťatými päšťami sa dívala na svoju matku. Tá ju musela posúriť, aby napokon nadurdene podala ruku Juliáne. Maličká pozrela na Františka a obe deti temer súčasne pokrčili plecami, vzdali sa a spolu s Juliánou odišli.

„Koľko rokov má vaša dcérka?“ spýtal sa Filip de Chambord. Cestu k srdcu ženy hľadá aj cez jej deti, aj to bol osvedčený postup.

„Ôsmeho marca bude mať päť,“ odvetila Nemka.

„Tak to majú s mojím synom narodeniny v jednom mesiaci,“ podotkla Helena Zrínska. „František ich slávi dvadsiateho siedmeho. Bude mať osem rokov.“

„No...“ odfrkla grófka Alexandra, „... našťastie, nemáte s ním toľko problémov ako ja s týmto čertovým kopýtkom. Neviem, čo má jej otec v miešku, ale tá malá je od narodenia sťaby z divých vajec.“

Chambord sa rozosmial. Pozrime sa, taká ľadová socha, a keď sa nahnevá, vyjdú z nej slová, ktoré by sa hodili aj do

úst sedliacky. Kým si v pobavení vykrúcal fúzy, pestované spolu s malou briadkou podľa aktuálnej francúzskej módy, spozoroval, že grófka Alexandra sa ešte viac zamračila, privrela oči a prešla si dlaňou po čele.

„Čo je vám, drahá, vari sa necítite dobre?“ spýtala sa Zrínska. Alexandru mala rada, ich priateľstvo trvalo už viac rokov a začalo sa, keď bola po smrti svojho prvého manžela na viedenskom dvore. František I. Rákóczi, z dôvodov, ktoré nechápala, odporučil ich dve deti do výchovy cisárovi Leopoldovi. Aj vďaka Alexandriným známostiam sa podarilo dosiahnuť, že Juliána a František boli napokon zverení jej a mohla sa tešiť z ich prítomnosti. Zlomilo by jej srdce, keby jej ich vzali.

„Som stále taká unavená,“ vzdychla si nemecká grófka. „Neviem, či je to tým nevlúdnyim počasím, čo trvá už od októbra, alebo ma tak vyčerpávajú deti... najmä Šarlota. Cítim sa tak skleslo a, milá Helena, hádam sa neurazíte, ani vaše skvelé jedlo som nedokázala vskutku vychutnať. Chýba mi aj drahý manžel...“

Filip de Chambord zbystril sluch a v očiach mu zaiskrilo. Ale, ale, ako sa milá grófka preriekla. To je sľubné! Jeho zjemným chuťkam pobyt na tomto hrubom uhorskom hrade zatiaľ vôbec neimponoval. Posteľ v izbe mal tvrdú, zrkadlo malé a odvsadial tu ťahalo. Jedlo bolo na jeho vkus príliš korenené, ba až ostré. To sa nedalo s rafinovanou nádherou a lahodnou stravou vo Versailles ani porovnať! Dokonca tu nikto neocenil jeho vyberané oblečenie – bielu košeľu s bohatým žabó, ktoré zdobila zlatá brošňa s veľkým ametystom, vínovočervenú hodvábnu vestu a vyšívajúci brokátový kabátec rovnakej farby siahajúci do polovice stehien, hodvábne pančuchy prichytené pod kolenami fialovými podväzkami, – ani topánky na vyšších podpätkoch, než mala obuv dám. Pred večerou sa pokúsil zapôsobiť aj veľkým čiernym klobúkom, ktorý zdobili pštrosie perá – pri vstupe do jedálne ním v dvornej poklone tak zamával, až perá zvířili drobný prach na dlážke. Tak klobúku, ako ani jeho modernému rapieru nik nevenoval významnejšiu pozornosť. A pri tom aký to bol rapier! Kôš pri rukoväti vyhotovili podľa návrhu chýrneho parížskeho zlatníka, ktorého meno tu nepoznali.

Bol ako filigránsky šperk, z tenkých kusov pozláteného železa, umne poohýbaných a všakovako prepletených. Iba jeho bohato naondulovaná parochňa z hnedých vlasov zaujala, všimol si, s akou utajovanou závišťou na ňu nemecká pani hľadela. Milá Alexandra mu však práve tú nemusela závidieť – aké len boli svetlé jej lokne, ako obilie za mesačného svitu! Také vlasy, dokonca vlastné, sa ani vo Versailles len tak nevideli. Aj oblečenie mala na úrovni, pokojne sa v ňom mohla predstaviť na dvore Ľudovíta XIV.

„To mi je ľúto,“ grófka Zrínska pohladila priateľku po ruke. „Ale hádam by som vám vedela trochu pomôcť.“

„Ako?“ s nádejou sa spýtala Alexandra.

„Na hrade slúži Brigita. Oficiálne ako kľučiarka, ale osožná je aj inak. Vyzná sa v bylinkách a liečení. Aj Juliáne pomohla, keď sme tu boli naposledy.“

„A čo sa vašej dcérke prihodilo?“ vložil sa Filip de Chambord.

„Pokazila si žalúdok sladkosťami,“ usmiala sa hradná pani, a keďže priateľka jej ponuku neodmietla, poslala po Brigitu.

*

Brigita Pallová bola vysoká, štíhla žena. Mohla mať asi štyridsať rokov alebo o čosi viac, to sa ťažko odhadovalo, pretože každý kus odevu, čo mala na sebe, bol čiernej farby. Helena Zrínska vedela, že Brigita neodložila čiernu od smrti svojho manžela, bývalého kastelána Palla, ktorý bol otcom jej dieťaťa, Barbory. Jediný kus odevu, ktorý mal inú farbu než čiernu, si obliekala len pri výnimočných príležitostiach, akými boli Vianoce alebo Veľkonočné sviatky. Aspoň vtedy na nej videla dobre ušitý plášť z kvalitného červeného súkna, ktorý musel byť aj drahý.

Keď kľučiarka vošla do miestnosti, prítomných ovanula jemná vôňa klinčekov, ktoré dávala pomedzi svoje aj dcérino oblečenie, aby sa doň nezahryzli mole. V jej bledej tvári zaujali veľké sivé oči, zjavný pozostatok bývalej krásy. Zračila sa v nich účasť, keď počúvala ponosy grófky Alexandry. Vlasy schovávala pod čepcom, no keď sa jej spod neho uvoľnil jeden dlhý prameň, bolo zrejmé, že ich mala kedysi

čierne, no teraz sa v nich už objavovali vlákna sivé ako pavučinka.

Nemka dohovorila a Brigita si vypýtala povolenie, aby sa jej mohla dotknúť. Alexandra súhlasila, pretože bylinkárka sa jej zdala až úzkostlivo čistá vzhľadom na to, že bola obyčajnou ženou z ľudu. Na oblečení nemala jedinej smietky, aj jej ruky boli čisté, s nakrátko zastrihnutými nechtami, ktoré sa končili bielymi oblúčikmi bez stopy zájdenej nečistoty. Brigita podržala dlaň na grófkinom čele, potom jej uchopila ruku a pridržala svoje prsty na vnútornej strane grófkinho zápästia.

„Myslím, že mám pre vás vhodnú medicínu, vaša milosť,“ oznámila napokon.

„A je to vážne?“ zľakla sa Alexandra.

„Našťastie nie,“ pokrútila hlavou Brigita. „Takáto melanchólia sa často objavuje koncom zimy a môže aj inokedy, najmä po smutných zážitkoch. To však, ak som dobre rozumela, nie je váš prípad. Pošlem vám výťažok z ľubovníka bodkovaného.“

„Čo je to za rastlinku?“ spýtala sa hradná pani.

„Rastie všade tam, kde výdatne svieti slnko, a vďaka tomu si z neho odoberie jas a teplo. Rozohreje dušu, keď nastanú chmúrne chvíle.“

„Výborne!“ zvolali obe grófkyně naraz a Filip de Chambord sa tiež usmial popod fúzy.

„Barbora vám o chvíľu prinesie malú fľaštičku s výťažkom. Je to trošku hustejšia tekutina, pretože podrvené kvety ľubovníka som lúhovala v dobrom oleji.“

„Vy sama lisujete aj olej?“ zaujalo grófa.

„Nie, vaša milosť. Ten si kupujem u svojho brata, ktorý vlastní lekáreň tuto v Kežmarku.“

„Ako mám ten výťažok používať?“ spýtala sa Nemka.

„Dávajte si raz denne desať kvapiek do vody, ktorú hneď vypijete.“

„Pred jedlom či po ňom?“

„To je celkom jedno. Ak vám to lepšie vyhovuje, môžete do hocijakého nápoja, ktorý budete popíjať len tak, spoločensky. A nezľaknite sa...“

„Čoho?“ grófkyně sa rozšírili oči.

„Výťažok je červený, dokonca krvavo červený. S krvou však nemá nič spoločné, ani so žiadnou mágiou, tekutina obsahuje iba prirodzenú šťavu z rastliny.“

„Ešte niečo. Nie je jedovatý?“ opýtala sa Alexandra. „Keby sa k nemu dostala moja všetečná dcérka...“

„Nie, vôbec nie. A malým deťom by asi nechutil. Nie je sladký, hoci má celkom príjemnú chuť, a hlavne ho cítiť po oleji.“

„Tak ho pošli čím skôr,“ povedala Zrínska a bylinkárka odišla.

Neprešlo ani päť minút a Barbora doručila panej z Leiningenu malú fľaštičku: „Vaša milosť, mama odkazuje, že keď sa táto dávka minie, dodá vám ďalšiu. Ak si budete želať. Lubovníka máme nadostač.“

Grófka Alexandra prevzala z rúk dievčiny fľaštičku a vyhlásila, že si z nej hneď nakvapká vo svojej izbe. Bola viditeľne unavená, tak ju Zrínska nezdržiavala, aj Chambord ju vyprevadil dvojzmyselným pohľadom. Len nech sa jej myseľ čím skôr rozveselí, snáď bude náchylnejšia myšlienkam, ktoré jeho nadchýnajú už teraz.